

Inaciu Galán y González

TIERRA PODRE

Inaciu Galán y González (Xixón, 1986) ye periodista, profesor, xestor cultural y activista en defensa de los drechos llingüísticos, al frente d'Iniciativa pol Asturianu dende l'añu 2011. Nel ámbitu lliterariu apaec en volúmenes colectivos y vien collaborando con revistes como *Lliteratura*, *Reciella Malory*, *Lletres Llitterariu*, *La Ratonera*, asina como con artículos d'investigación alredu de la lliteratura y la llingua asturianas en revistes y volúmenes colectivos de calter científicu. Amás, fíxose con premios nel campu de la narrativa curtia, el monólogu, la poesía, la investigación y el periodismu, incluyendo'l Premiu *Urogallo de Bronce* pol so llabor a favor del asturianu. En 2006 fundó la revista lliteraria *Formientu*, que dirixe dende entós y que vien asoleyando la obra de más d'un cientu d'autores mozos asturianos, convirtiéndose nesta década d'actividá na cantera de la lliteratura n'asturianu. Autor d'obres como'l *Diccionariu asturianu-inglés/inglés-asturianu* (Trabe, 2006), primeru bilingüe d'esti idioma con otra llingua distinta al castellán, o'l llibru infantil *Nel, el coriu que nun sabía nalar* (Asturtoons, 2012), ente otros, presenta agora, más de diez años dempués d'entamar la so actividá poética, el so primer poemariu individual.

@inaciugalan

www.inaciugalan.com

Tolos drechos acutaos. Nun ta permitío la reproducción total o parcial d'esti llibru ensin el permisu previu del autor.

Títulu orixinal: Tierra padre

Cubiertes:

Semeya de la cubierta:

Semeya del autor:

1er edición: xunetu de 2016

ISBN:

Depósitu llegal:

A ti que me lees,
gracies por ser discretu coles coses que voi cuntante.

A tolos que tais ehí cuando vos necesito, gracies.

Bien sé que nun hai nada
nuevo embaxo del cielu,
qu'antes otros pensaron
les coses que yo pienso.

Y entós, ¿pa qué escribo?
Bien, porque asina somos,
reló que repitimos
eternamente lo mesmo.

Rosalía de Castro

I
ALCUÉRDOME
(o la memoria selectiva)

Amiyen alcordances

Dexé la casa los mios güelos atrás
y lloñe, perllloñe, colé atristayáu.

Yá ellí, na alborada, sentía sele
l'orpín mañaniego, que ye d'agua
puro y frío, que mueya l'alma
enantes que la piel, qu'entra nel cuerpu
y ye alcordanza...

...qu'amiya en cada gotuca,
cachín
a cachín,
trescalando nes viesques tupies
d'un pasáu confusu, que nun quiero recordar.

¿Cómo yéremos a ver con tanta lluz?*

Quiero vete y recordar ún d'aquellos díes d'entós

-sol, lluz y rises de primavera tardiega.

Quedaremos onde siempre y a la mesma hora

-como si nun pasare'l tiempu que pasó.

Voi date un abrazu fuerte, buscaremos cola mirada

el *tu* y el *yo* daquela, el *nós* qu'entovía guardamos.

Tu tarás cambiáu, yo seguiré igual d'inmaduru.

Sedrá un *déjà vu* provocáu,

namás besanos... y nun sedrá delitu.

** versu robáu a Milio R. Cueto*

Yá sé que non

Voi inventar un amor contigo.

Nueches falses de sexu,

rises y de vuelta pa casa...

fantasíes tontes,

amor cuasi de xuru irreal

pero... ¿quien nun lloró nunca por llorar?

Y escribir pa ti, enfiláu, nuna serviyeta,

dempués de tar baillando tola nueche,

cola ropa moyao del sudu, ye un placer.

Quiero facer el ridículu,

dame igual,

namás quiero recordate

que nunca nun dexé de querete.

Tornar pela cai Felipe V

Fui a tornar al llugar nel que pasare la infancia,
a les cais qu'entovía recuerdo como si fuere güei
y de les que conozo cada requexu, cada hestoria.

Y sigüen ellí les mesmes tiendes –agora pesllaes–,
les mesme vieyes –que paez que nun avieyaron.

La puta del barriu volvía d'una nueche más –quiciabes
yera'l maquillaxe de siempres, pero tampoco nun avieyare–,
nel fornu taben faciendo aquelles empanaes que podíen conmigo.

–¡Vaya, paez qu'esto tamién sigue igual!

Entro a por un cachu y trátenme d'usté.

–¡Ei, que sigo siendo Nachín!

Dende llueu nun me recuerden...

paez que'l reló parare ellí

y nun dexare llugar pa min.

Alcuérdome

Na alcordanza de Nedi

Alcuérdome

de correr pela arena moyao

pisando l'ocle pardo.

De mio güela na caseta,

de la marea xubiendo

por sorpresa a los sos pies.

Alcuérdome

d'aquel respingu pol agua frío.

Y al dame'l Nordés, lloro.

Porque onde taba ella,

quedó namás el silenciu.

Retayos

Retayos d'aquello que foi
entavía ruempen col fríu
de la nueche na que cayimos
nesti mar ensin esperanza.

Retayos d'amor ente nós
aínda guarden con fuercia
aquelles caricies que daba
la pación agora cortao.

Retayos d'un branu candial
que teo entavía en mente
y qu'examás podré sacar
de les fondes foces de l'alcordanza.

Cuantayá

Cuantayá que nun
temo al raposu
(o que nun lo reconozo)

Cuantayá que nun
siento a mio güela
diciéndome enfadada
¡chiflos de gaita!

Cuantayá que les cosas
nun son como enantes
y el tiempu ruerpe la esperanza
a mou, pero ensin vuelta atrás

II

OBSESIONES DE MIO

18:44

18:44 y sigo esperando un mensaxe, una llamada.

Busco una ventana na biblioteca y *Costa i Llobera*

ufierta un desfallecimientu nuevu a la mio alma.

Los versos tristes, pasivos...

(como yo güei, más gachu qu'otra cosa, debía tar *Miquel* aquel

día de 1875, na tierra ermo de dalguna *possesió* mallorquina).

...així mes hores perdudes

també endolades i mudes

van passant.

Zarro'l llibru y devuélvolu au taba,

meyor nun probar suerte con *Espriu*,

nun seya que tamién tuviere un mal día...

20:50 y sigo esperando un mensaxe, una llamada...

¡Qué difícil ye l'últimu besu!

¡Qué difícil ye l'últimu besu!

Qué complicao ye querete

y tener de dicir adiós

porque sé qu'esto

nun lleva a nenyures.

¡Qué difícil ye soltase del abrazu caberu!

A sabiendes de que nun

voi volver a tocate nunca,

de que colarás lloñe cuando

sepas que nun quiero yá siguir,

qu'abandono porque gasté l'enfotu,

porque sé que nun queda

nada nuevo que dicinos.

¡Qué difícil ye mirate per última vegada!

Mirar esos güeyos, agora llorosos,

apocayá felices de veme, esa sorrisa

y esi pelo que güel tan bien.

¡Qué difícil ye'l fin!

Conatu

La yerba seco
y el fueu vivo,
paecien anunciar
la traxedia.

Mas al abrir los güeyos
pasaron los mieos
(siguisti'l to camín)

Esa zuna que ye l'alcordase de ti

Igual que'l poeta que nun quería vivir
escribió poemes pa tirase al vacíu,
escribo yo poemes pa llorar y que
les llárimas manchen esta fueya
que con procuru t'escribo. Escribo poemes
que falen d'aquelles miserias,
de tardes llorando, de nueches llamentando,
de díes sabiendo que quiciabes taríes equí
(si tuviere puesto'l
mesmu procuru no nueso)

Obsesivu viaxe al pasáu

Ye la mio vida un continuu deséu
de retornu a pasaos imposibles,
de vuelta a les pocu convenientes
alcordances escures d'aquel pasáu
del que namás queden semeyes
y cartes engurriaes poles llárimas
que-yos cayeron, una y otra vegada,
demientras les lleía.

El silenciu de la muerte

Pa ti, tíu.

Ximelgasti'l cuerpu cuasi muertu
d'aquel neñu que daba les
últimes bocanaes xunto a ti,
llorasti al ver desesperada
qu'esnalaba l'alma d'aquella
criatura feble, neñín de
sorrisa blanca, pelo roxo y
cuerpín -que yá nun
tornará a correr pel
pasiellu casa, que nun
xugará más al esconderite,
inocente, escondiéndose namás
con tapase la cara.
Nada nun pudo facese por él.

Llores desconsolada pidiendo-y
esplicaciones a Dios
y nun recibes
más rempuesta

que'l silenciu de la muerte.

Lo efímero

Toi cansáu de falar de miserias, non toles cases caen.

Hai quien tien hestories precioses de díes de sol,
de yerba llento y de besos apasionaos, furtivos.

Yo tengo una d'eses: Foi l'añu pasáu.

Hebo una primavera maraviyosa:

recuérdola verde, mariella, recuérdola dulce,

azulada, con unes poques ñubes blanques

y un airucu que trayía les rises d'aquel amor

que yera imposible. Con él viví

na despreocupación más frívola,

ente la infidelidá y la mentira,

afaláu pola bondá d'aquella primavera.

Dempués quedó en nada, acabóse.

Yera una flor efímera, preciosa,

que muerre de sópitu

y que recuerdes siempre que torna esi sol.

La voz de la muerte

Cuando nel camín haya un *ai* a cada pasu
y un berríu del alma insatisfecha por cada
suañu incumplíu...

Cuando resone d'ente les pallabres
–como un ecu cada vegada más cercanu–
la voz de la muerte famienta...

...Namás nesi momentu, nel qu'hasta
Llucifer rezaría dende'l destierru,
ye nesi momentu, cuando vaiga colar,
que volveré a vete.

III
TIERRA PODRE

La to patria

Tornes agora, dempués
de tantos años, a la to patria
d'infancia. Colos tos pas,
col ruxerrux que te lleva
pelos caminos
de los tos antepasaos.

Yá lleves munchos años
fuera d'aquella tierra
cuasi escaecida.

Tu, que nunca nun tuvisti señaldá,
tornes pa devolvé-y lo emprestao,
pa volver a ser tierra de la to tierra.

El valle de mio

Hai un valle recoyú en si mesmu,
firíu por máquines qu'esgatuñen el suelu
hasta dexar –onde hebo verde natura–
un ermu secu de piedra buxo.

Equí El Piñú desafía al altu Fariu
y l'aire trai'l ruxir de
la mar, les ñubes del norte
y a vegaes, el chornu del sur.

Nel valle conflúin los siglos d'hestoria,
piedres tracamundiaes pol tiempu,
raigaños de texu milenariu
qu'avancen levantando'l camín

y un aquello, que nun soi a describir.

Agrín despidida

Al pueblu de Santa Margalida, Mallorca

Los rayos del sol esllumen
nos montes d'esti país al
que tanto quiero dende agora...

Dende l'avión lloro'l final
d'esti viaxe a una islla
arrodiada de besties marines
imaxinaes por xeneraciones
d'homes nobles y amantes
d'esta tierra

–que foi de toos
y nun ye de naide.

Dende esti páxaru de fierro
digo adiós, agrín despidida,
mientras la islla, desapaez
nel horizonte.

Tierra podre

Yo fui a la yerba
y agora'l prau crez xabaz,
yo pañé mazana
y yá naide poda'l pumar,
yo llindé les vaques
que quantayá son
carne muerto...

...y un día torné a
aquella aldea vacía
y vi como'l tiempu
tirare too abaxo,
y vi como l'escaezu
nun perdonó a naide.

La Peña la Mata

Da l'aire en La Peña la Mata
faciendo cimblar los escayos
que se garren con fuercia
al suelu de piedra ingrato.

Asómense a la mar les rames
más atrevies, mientres otre,
acobardaes, escuéndense embaxo
les piedras, asustaes pola grandeza
del océanu y la furia les foles.

Hai pexes que salen fuera l'agua buscando,
camiento, una aventura en tierra.

Nun saben qu'afuera
namás hai muerte pa ellos.

Como pa les rames atrevies,
si pudieren echase a la mar.

Dacuando xubo a la peña,
acompañáu namás polos escayos
y contemplo la quietú del pedreru,
la so paciencia pa cola mar

y veo a aquellos pexes valientes (yá non llocos)
y a los escayos asomaos, emprendedores naturales,
bucaneros frustraos que quixeren conocer
otros continentes, otros llugares
acullá de La Peña la Mata.

Ellí onde fina'l mio universu

Ellí onde fina'l mio universu,
tres de les fondes foces y el cordal.

Ellí, quiero yo escribite un versu,

que llegue sele al to oyú

y con valtu al to coral,

que pase'l monte altu y el ríu

y traiga'l so golor

(el tafu de la seña'dá)

Allarribones

Llevo tiempu cantándo-y a la lluna,
cada día dende hai un añu
(cuando la nueche yá acabó
con cualesquier resquiciu de llume)
Salgo ehí, onde pueda veme, y
gláyo-y pa que sienta'l gritu desesperáu
d'un home que sufre al vela
cada nueche sola na altura,
sola nesi escuru llugar
que llamen Universu.

Atabey

Creó'l mundu Atabey,
equí onde'l sol nunca nun descansa,
y traxo la lluvia la ma de les agües llimpies
y de los fontanes, Boinayel,
señora del agua, que bendiz esta tierra
coles gotes qu'amiyen seliquino.
Pero Atabey nun foi a evitalo y
sintió envidia d'aquella diosa roxa,
desatando la trueno más cruel,
acabando colo que create.

IV

69 VERSOS ENTE LES SÁBANES

La to acuarela

Como la to acuarela

foi aquella nueche

de pallabres y ciñu.

Como'l to poema

foron los secretos

que mos cuntamos

demientres alborecía.

Y a lo cabero,

dormimos de día

—ente'l sudu y la sensación

de que mos equivocáremos.

Tiempu atrás

Pasábemos hores al teléfonu

falando d'aquel pasáu

(supuestamente más feliz)

Fiximos por recordar

qué nos xuniera aquela vegada

enantes de qu'orabayara

(el fueu qu'acabó con too).

Y colgamos al ver,

que nun mos acordáremos.

Al ver,

que yera namás un espeyismu.

Ye más que sexu

Alrodiu de nós

surden una montonera de

sentimientos descontrolaos

que nun faen más

que recordanos

que mos queremos,

que mos deseamos.

Inda más allá de

lo simplemente sexual.

Escuridá

Luces que s'apaguen,
manes que se pierden,
llabios que s'acerquen.

...

...

...

Y la escuridá,
nun dexó ver más.

Xuegu de neños

Alcuérdome d'entós, cuando entovía

nun sabíemos qué yera amar.

¿Alcuérdeste tu de cuando

mos besábemos namás por probar?

Nun va tantu tiempu,

a vegaes paez que foi ayeri,

y yá nun soi a saber cuándo pasemos

a amanos daveres, cuándo foi más

qu'un simple xuegu de neños.

Sol candial

Ríamos embaxo'l sol
y percerca, sobre nós,
verdes y altes palmeres
ximelgaes pol airucu,
dábenmos unos frutos
tan dulces como
la nuesa pasión.

A soles

Y el sable fino

coló pente nós...

...dexómos a soles

cola mar enfurecida.

Al otro día

Al otro día namás queda l'alcordanza
d'una nueche d'enquivocaciones
que cuasi nun yes a recordar
y de la que van apaeciendo
trazos silenciosos, imáxenes mudes,
golosores y tactos que nun rellaciones con nada
y que si nun se pierden enantes ente les sábanes,
acaben dilíes nel sudu mañaniego.

V

LOS MIEOS Y LES PANTASMES

Nueches de branu en Mont-roig

Ente'l mio mieu a recordar
y les constantes impertinencies del llugar;
nun tengo munchu tiempu
pa pensar en ti,
namás pa maldicir
la to ausencia.

El tren de la una a Barcelona
espiértame violentamente,
la sábana apegada a min fala
d'una calorosa soledá,
el sudu esbáriame per tol cuerpu
y ríndome énte la evidencia
d'otra nueche ensin dormir.

Per siendes escures

Camino per siendes escures

que paecen nun tener final

y atopo alcordances murnioses

qu'apaecen siempre de nueche,

igual qu'esperteyos, rápido

y violentamente

per tolos llaos.

Aquella muyer

Aquella,
la muyer de toscos modales
que llamen lloca.

Aquella,
la muyer estrafalaria que vive
na fantasía eterna d'un cuentu.

Aquella,
ye una gran incomprendida
pola que nun sienten compasión.
Salvo yo, que llegué a almirala.

Quiciabes por que toi más llocu qu'ella.

Redeñes ruines

Movien los sos cuerpos,

llocos, como ensin sentíu.

Ríen de que llorare...

Ánimes fríes

de ser humanu perdíu,

ánimes vacíes...

La edá del escaezu

D'equí a Somió too ye de mio
de Somió acá too ye de mio pá
anecia Visi una y otra vegada
mientras escaez la casa, al fiu,
remembra otra vegada esi cantar
y escaez onde ta, como se llama,
si cenó o non, si hai lluz
o ye de nueche ellí onde tantos díes pasó,
onde nun ye a dormir cuando atapez
nin a tar quieta de día,
onde va escaeciendo cada requexu
de la memoria, de la que queden
cachinos divertíos a vegaes, tristes
otres tantes...

D'equí a Somió too ye de mio
de Somió acá too ye de mio pá
Cada día vuelve a conocete,
vuelve a recordar que yá
morrió'l so home, que
tien fíos y ñetos...

pasa los díes ensin sabese
na edá del escaezu.

Ensin rempuesta

De magar que te conozo
munches coses camudaron
pente nós...

Yá nun pasamos el día xugando
y ye triste facese a la idea
de nun sentite siempres falando.

Col envís de tornar
a aquel entamu,
pico agora a la to puerta
y nun atopo rempuesta.

–ALÓN–.

VI

LOS XARRONES DE L'ALCORDANZA*

*Mención Especial nel *III Certame de Poesía de Primavera* convocáu pol Conceyu de Piloña.

Decadencia

Un quartu vacíu

mantien viva

la presencia divina,

el golor a perfume

y a zapatos de Chanel

de la dama

que vistía de negru

y qu'agora

nun ye más qu'una vieya

qu'espera dexar de selo,

más ceo que tarde.

Espera inquietante

Amiya la escuridá

no quartu de la esperanza inquietante.

Crez el golor a vieyo de les cortines,

del sangre seco

y de la muerte.

Payares

Payares de suaños,
que paecen cumplise,
payares d'engaños
que nunca nun visti,
payares de santos
que vuelven al llar,
payares de diaños
que vuelven andar

semando'l mieu.

Los xarrones de l'alcordanza

Too aquello qu'hasta agora callé
por llercia y por Dios sabe qué,
agora, que yá nun soi un neñu,
ye'l momentu de vivilo.

Dempués d'un día llargu na escuridá
d'aquel tiempu d'adolescencia
que nun entrará otra vuelta pela puerta,
entamamos a escaecer les maldaes,
namás queden miraes y seños del recuerdu,
y anque-y debemos una opción a l'angustia,
a les fueyes d'aquella hestoria, a la so raíz,
vamos vivir escaeciendo, rompiendo
cada día, los xarrones de l'alcordanza.

Paredes marielles

Hai un quartu murniosu
onde les paredes
paecen zarrase sobre ún
y onde les cortines
atufen a vieyo.

Ye'l quartu
de la nuesa vida,
onde lo blanco
ta mariello
de tanto esperar
un realcuentru.

Esi golor secu

Fiede'l llugar al qu'aportemos
a lo rancio del tiempu pasáu
y por más que d'amor mos fartamos
sigue'l golor del aire afogao.

¡Ventilemos esi tiempu!
abriendo ventanes,
zarrando los güeyos
ya imaxinando momentos
nos que'l fedor,
nun tapecía too.

Un drama barato

Sentíate falar d'homes casaos,
d'amores dafechamente imposibles,
sentimientos cuasi poéticos
que yo nun yera a entender...

Camentaba que nun teníen sentíu
aquelles fantasíes que teníes,
aquelles rareces de poeta fandoscu
que tien d'inspirase en daqué
y lleva les situaciones vitales
a la llende ente lo real
y la pura ficción
de telenovela barata.

Notes d'amor

Calques con fuercia
les tecles del pianu,
arranques con llercia
pallabres del gargüelu
y acolumbres les notes
del to caberu cantar:

-CRUEL DESTÍN MUSICAL-

La nueche más llarga

Barrunto que tres la nueche...
vendrá la nueche más llarga.

Luis Eduardo Aute.

A vegaes camiento
qu'examás podré tenete
en cuellu como enantes,
qu'examás podré besate
tola nueche ensin dexate dormir
como facía antaño.

Pero entós espierto d'esa velea
y torno a la mio esperanza
de siempres, una falsa esperanza
que calma esi afoguín,
una falsa esperanza
que me dexa seguir.

Cuando colesti

Hai yá tiempu que cayí na llamarga
onde l'amor nun dura más qu'un día,
onde nun atopo a naide como tu,
onde les flores sequen ensiguida.

Y voi fundiendo peremporcáu,
Pol barru d'esta sucia llamarga
que namás fai qu'amargame
col so tastu arciellosu.

ÍNDIZ

I. Alcuérdome (o la memoria selectiva)

Amiyen alcordances.....	1
<i>¿Cómo yéremos a ver con tanta lluz?</i>	2
Yá sé que non	3
Tornar pela cai Felipe V.....	4
Alcuérdome.....	5
Retayos.....	6
Cuantayá.....	7

II. Obsesiones de mio

18:44	8
¡Qué difícil ye l'últimu besu!.....	9
Conatu.....	10
Esa zuna que ye l'alcordase de ti	11
Obsesivu viaxe al pasáu.....	12
El silenci de la muerte.....	13
Lo efímero.....	14
La voz de la muerte.....	15

III. Tierra podre

La to patria.....	16
El valle de mio.....	17
La Peña la Mata.....	18
Ellí onde fina'l mio universu	19
Allaribones.....	20
Atabey.....	21

IV. 69 versos ente les sábanes

La to acuarela.....	23
Tiempu atrás.....	24
Ye más que sexu.....	25
Escuridá.....	26
Xuegu de neños.....	27
Sol candial.....	28
A soles.....	29
Al otru día.....	30

V. Los mieos y les pantasmes

Nueches de branu en Mont-roig.....	31
------------------------------------	----

Per siendes escures.....	32
Aquella muyer.....	33
Redeñes ruines.....	34
La edá del escaezu.....	35
Ensin rempuesta.....	36

VI. Los xarrones de l'alcordanza

Decadencia.....	37
Espera inquietante.....	38
Payares.....	39
Los xarrones de l'alcordanza.....	40
Paredes marielles.....	41
Esi golor secu.....	42
Un drama baratu.....	43
Notes d'amor.....	44
La nueche más llarga.....	45
Cuando colesti.....	46